

Søren Krarups prædiken 3. søndag i fasten

Taler

Søren Krarup
Præst og politiker

Dato

13. marts 1966

Sted

Seem Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 8, vers 42-51

Menneskets synd

For mange hundrede år siden, da kristendommen var en ny religion i det romerske rige, som de dannede borgere betragtede med en blanding af væmmelse og foragt, udtrykte en romersk borger de dannede klassers syn på kristendommen ved at hævde, at den var besjælet af had til menneskeslægten. I dag, hvor kristendommen sjældent er i stand til at vække afsky, men snarere overbærenhed, har en poet kaldt den for livsfjendsk og en psykiater sagt, at den nærmest er en form for selvpineri eller masochisme.

Den uvilje, der går igennem disse af næsten to tusinde år skilte udtalelser, minder slående om hinanden, og det er ikke tilfældigt, at de forenes i samme forargelse. Kristendommen er virkelig en udfordring til det dannede og oplyste menneskes tanker om tilværelsen og sig selv, og den er det ikke kun i det ydre, i dens tilsyneladende fortidighed og uforståelighed, men den er det tilbundsgående og principielt. Den almindelige og populære holdning til den er jo en afvisning, som man roligt kan kalde overfladisk, fordi den retter sig mod det umoderne og usmarte ved kristendommen. Det er en kritik, der er lige så vægtig og begrundet som dette års kritik af sidste års snit og mode. Men også for det saglige og grundige synspunkt, der ikke er interesseret i at være smart, men i at nå til klarhed og indsigt, er og vil kristendommen være forargende.

Den er en ustandselig og uafladelig protest mod det syn på mennesket, som i stadig højere grad bestemmer vores tilværelse. Den er et aldrig hvilende opgør med de forudsætninger, hvorpå vi bygger vort liv. Det dannede og oplyste

standpunkt går ud på at kultivere og forædle mennesket til en sådan grad, at det — som der står i skolens blå betænkning — bliver lykkeligt og harmonisk. De i alle samfund udfoldede bestræbelser retter sig mod en opdragelse og udvikling, der frigør mennesket fra det onde i tilværelsen og det selv. Men kristendommen bliver ikke træt af at forkynde, at det er umuligt.

Og denne forkyndelse koncentrerer sig i det ord: djævelen, som vi møder i dagens tekst. Kristendommen påstår, at djævelen er en realitet — ikke som et spøgelse nede i jorden eller ude i rummet, men en realitet i den forstand, at vi er besat af djævelen, det vil sige: at vi er bastet og bundet til det onde. Vi er børn af løgnens fader. Mennesket kender ikke til sandheden, er ikke i slægt med det gode, men tværtimod skilt så totalt fra det, at alle forsøg på at skabe gode og sande mennesker er dømt til at mislykkes. Mennesket er en synder — det følger af talen om djævelen, og fordi mennesket er en synder, er det ude af stand til at skabe det paradys på jorden, der er vort såvel som alle fortidige og fremtidige samfunds drøm. Kristendommen forkynder, at mennesket i sig selv er fortabt, fordømt og skyldigt, og det er denne forkyndelse, der fik den romerske borger til at beskyldte kristendommen for had til menneskeslægten.

Det er ligeledes den, der ligger bag beskyldningen for selvpineri. Hvad vil en psykiater, en hvidkittlet, moderne og meget forstående psykiater sige til kristendommens tale om synden og djævelen? Ja, han vil sikkert tage brillerne af og sige venligt og dæmpet — for moderne psykiatere bliver aldrig ophidsede — at det jo er en interessant påstand, som fortæller noget om ældre slægtleds forestillinger, men som vi i dag er i stand til at analysere og opløse. Skyldfølelse og syndsfølelse er nemlig noget, der opstår, hvor mennesket ikke slår til, og da tilværelsen tidligere var mere uoverskuelig og kompliceret, er kristendommens tale om synd en følge af vore forfædres mindreværdskomplekser og skyldneuroser. Det er meget forståeligt og forklarligt, men — og her vil psykiateren trods sin hvidkittede venlighed måske hæve stemmen og blive vred i blikket — det er en tale, som det ikke er tilladeligt og undskyldeligt at fremføre i dag, for nu har man mulighed for at behandle og helbrede sådanne sjælelige sygdomme. Det er utilstedeligt at ville binde mennesket til dets neuroser og komplekser, ja, det er umenneskeligt, for ved at frigøre mennesket fra dem kan psykiateren skabe lykkelige og glade mennesker. Kristendommens tale om mennesket i djævelens vold er forargelig.

Men kristendommen frafalder den ikke af den grund. Trods den dannede

oplysnings protester og den menneskevenlige psykiatris indvendinger bliver evangeliet ved med at forkynde, at mennesket i sig selv er i dødens og djævelens magt og ude af stand til at etablere noget forhold til det sande og gode i tilværelsen. Uanfægtet af alle kliniske og sociologiske analyser og forsøg vedbliver påstanden at lyde. Mennesket er den elendige synder. Løgnens fader er hersker over livet og os.

Og denne uanfægtethed af alle forargede protester og den stadigt gentagne påstand røber da, at påstanden overhovedet ikke er til at anfægte af nogen menneskelig viden eller instans. At psykiatrien bedrevidende fortæller evangeliet, at mennesket slet ikke er syndigt, men blot kompleksfyldt og uforløst — hvad kommer det evangeliets forkyndelse af menneskets synd ved? At sociologien lader evangeliet tilflyde meddelelse om, at det er de uheldige samfundsmæssige forhold, der skaber mindreværdsfølelse og skyldfølelser — hvad kommer det evangeliets forkyndelse af menneskets skyld ved? Det er evangeliet selv, der sætter synden og skylden. Det er forkyndelsen, der gør os til syndere. Vor ondskab og fortabthed skabes af kristendommens påstand derom og ikke af noget som helst andet, ikke af analyser og forsøg og fornemmelser.

Jamen, vil de dannede og oplyste menneskevenner da fortumlet indvende, hvad taler vi så om, hvad kommer det hele så mennesket ved? Og evangeliet fortsætter uanfægtet med at forkynde, at kun evangeliet kommer mennesket ved. Ligesom det er evangeliets påstand, at mennesket er syndigt, er det evangeliets påstand, at det alene er mennesket vedkommende. Hvad går nemlig protesten mod det uvedkommende og ubegribelige evangelium ud på? Den er jo blot et krav på at blive bekræftet i det, vi allerede føler og erfarer, at vi med andre ord vil forblive tilværelsens midte og mening. Men evangeliet er sit eget mål og sin egen vægt, og at det kommer os ved, er noget, det selv siger, og ikke noget, vi kan sige os selv. „Den, som er af Gud, hører Guds ord; derfor hører I det ikke, fordi I ikke er af Gud”. Jesus taler i denne situation til jøderne, men meningen er, at hans ord rettes til hvert eneste menneske, og han vil med det sige, at vi ikke kan høre eller føle evangeliet, fordi vi har djævelen til fader. Evangeliet føles ligegyldigt og uvedkommende, men netop derfor hævder det at komme os ved, for denne ligegyldighed over for det er det tydeligste tegn på vor fortabthed. Vi kan ikke høre Gud tale til os — og derfor er hans tale det eneste fornødne. Kristendommen kommer os slet ikke ved — og af den grund gør den det. Evangeliet kan vi hverken diskutere eller fornemme os til — og netop derfor er det sandheden.

Alle vore bedrevidende forklaringer af kristendommens udsagn eller vores forsikringer om, at vi ikke forstår dem og ikke interesserer os for dem, er da kun vantroens forsøg på at skjule, at vi ikke vil have med evangeliet at gøre. I hvert eneste øjeblik gør det krav på os. Vi kan ikke flygte fra dets fordring om tro eller diskutere os ud af dets fordring om lydighed, for nu, netop nu, fordrer det os. Der findes ingen neutralitet over for Gud. Der findes intet uinteresseret ståsted i forhold til evangeliet. Det kræver afgørelse af enhver, og også den, der intet afgør og intet mener, har afgjort sig. Løgnens fader vil have os til at tro, at vi er livets midte, men evangeliet forkynder, at Gud er det, og denne forkyndelse dømmer enhver.

Derfor er det sandt, at evangeliet er udtryk for had til menneskeslægten, men det er tillige sandt, at dette had er Guds kærlighed, for i det vil han befri os fra at leve for os selv for at leve for ham. Han dømmer mennesket som syndigt, men han gør det kun for at frikende det i sin nåde. Evangeliets dom over vor synd og løgn er ubønhørligt streng, men ved sin strenghed er den kærlighed, for den ubetingede nåde forudsætter den ubetingede skyld. Til os, som uden undtagelse har løgnet til fader og er døve for evangeliet, lyder det:

*Nu siger han: Kom hid til mig,
tag evigt liv til gave!
Jeg led den bitre død for dig,
at du den arv skal have;
nu er jeg din, og du er min,
min bolig skal og være din,
os skal ej fjenden skille.*

Amen.

Kilde

Tidehverv, 1966, nr. 6, juni, s. 57-58 eller på tidehverv.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

3. søndag i fasten, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Tidehverv

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-krarups-praediken-3-sondag-i-fasten>